

УДК 711.553.9:504.055(045)

Артеменко Г.О., ст. викладач,
кафедра Основ архітектури та дизайну, ІАП,
НАУ, м. Київ, Україна

РОЛЬ КОЛЬОРУ В МОНУМЕНТАЛЬНО–ДЕКОРАТИВНОМУ ОФОРМЛЕННІ ІНТЕР’ЄРІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ШКІЛ

Анотація: Розглядаються особливості ролі кольору в формування архітектурно-планувальних рішень інтер’єрів дошкільних закладів та шкіл, а також використання кольору в монументально-декоративному оформленні.

Ключові слова: колір, архітектурно-планувальні рішення, монументально-декоративне оформлення.

Постановка проблеми. Враховуючи ріст населення та специфіку урбанізації маємо констатувати - в країні є потреба вкладати нові інвестиції в будівництво нових житлових масивів. Тому формування архітектурно-планувальних рішень нових житлових масивів разом із оточуючою інфраструктурою, є досить актуальною проблемою. Найчастіше в план забудов включають саме дошкільні заклади та школи. Це є елемент сучасного комфорту, який дає можливість саме дітям навчатися недалеко від дому, а їх батькам економити час на дорогу.

Аналіз досліджень та публікацій за темою. Для проведення аналізу досліджень щодо даної теми були взяті конкретні об’єкти (дошкільні заклади, школи, приміщення для раннього розвитку дітей та ін.). Проаналізовано монументально-декоративне оформлення цих закладів за період останньої третини ХХ століття – 70 - 90рр. Серед ґрунтовних досліджень елементів монументального мистецтва слід назвати публікації дослідників [1,2,3,4]. Серед публікацій стосовно об’ємно-просторових рішень в архітектурному проектуванні є [6,7], а також серед сучасних дослідників [5,8].

Метою дослідження є з’ясування ролі кольору у монументально-декоративному оформленні інтер’єрів дошкільних закладів та шкіл.

Основна частина. Тема торкається психологічного та візуального впливу саме кольору на естетику сприйняття оточуючого середовища, так як

приміщення, де діти знаходяться більшість свого часу, повинно бути з урахуванням не тільки поліпшенням архітектурно-планувальних, санітарно-гігієнічних, мікрокліматичних норм, а також з урахуванням естетичних параметрів.

Монументальне мистецтво, як і мистецтво взагалі є важливим аспектом ідейно-естетичного виховання людини. Це обумовлено не тільки специфікою мистецтва у вигляді візуалізації, але й особливою художньо-образною формою впливу на свідомість людини. Воно є засобом виховання, прищепленням моральних принципів, норм поведінки, а також бере участь у формуванні національної свідомості; глибоко впливає на духовний світ людини, естетичні смаки та культуру взагалі. Мистецтво є засобом спілкування людей, подібно до мови. Тому так часто згадується словосполучення – «мова мистецтва». Дійсно, мовою мистецтва говорить багато, навіть на підсвідомому рівні.

Те, що людина бачить, фіксує оком, запам'ятовує, а потім аналізує і є візуалізація певної кодованої інформації. Наприклад, споглядаючи фасад житлового будинку, прикрашений мозаїчним панно, де зображується танок українців, людина отримує візуальний підтекст: по-перше відчуває радість від формального рішення танцю, по-друге фіксує момент національної культури. Цьому всьому сприяє підбір кольорів, специфіка декору орнаменту.

Якщо дитина вперше побачила цю мозаїку на стіні будинку, і їй було роз'яснено, що це, то можемо констатувати, що людина отримала першу в житті інформацію про красивий, саме український танок. Отримання даної інформації сприяє естетичному вихованню та формуванню національної свідомості майбутнього громадянина нашої держави. Виховання патріотизму, гордості за вітчизну, взагалі відчуття культури та смаку, як відомо, починається з раннього дитинства. Те, що дитина бачить кожного дня, на чому ґрунтується її естетичне виховання, її психологічний стан, підсвідомо впливає на все її подальше життя. Тому в дітях з самого раннього віку потрібно розвивати відчуття прекрасного, як одного з перших елементів людності.

Монументальне мистецтво торкається на пряму підсвідомості особи. Цей

момент також є одним з головних щодо впливу на людський мозок. Впливати на людину, як відомо, можна багатьма способами. Однак, саме монументальне мистецтво, на думку автора статті, має особливий специфічно-гуманний вплив на психіку, особливо – дитячу. “Образи виникають у свідомості людини під впливом реальної дійсності, сприйнятої за допомогою органів чуття. Вони є копіями, відбитками дійсності, її відповідниками. Образи зберігаються в пам'яті людини і можуть бути відтворені уявою”, — писав відомий український мистецтвознавець П.Білецький [1, С. 5].

Науково обгрунтованим є поєднання архітектурних форм з живописним рішенням — тобто, використання кольору. Доведено, що абсолютно білий колір, наприклад, велика площа білої стіни — більш контрастна і сприймається агресивно, так само як і велика площа, пофарбована у яскравий однотонний колір. Великі розміри темних площин пригнічують людину, особливо в маленьких приміщеннях. Колір виступає як допоміжна форма у конструкції інтер'єра та екстер'єра.

Вчені в усьому світі вивчають проблему впливу кольору. Особливо важливою темою для вивчення є вплив кольору на дитячу психіку: який вплив на дітей мають яскраві відтінки, де є потреба використовувати тільки спокійні кольорові співвідношення.

Вже доказано, що різні кольори по-різному впливають не тільки на очі, ще і на весь організм в цілому. В приміщенні, пофарбованому одним кольором, дитині краще займатися, а в інший - гратися, або навпаки – відпочивати. В першому випадку дитині здається, що стіни «допомагають» легко та швидко вирішити складну математичну задачу, а в іншому якось легко приходять думки про написання твору або вірша.

Проведемо експеримент – якщо вікна кімнати виходять на північ, а стіни пофарбовані в сірий або синій колір, то через деякий час в нас виникне відчуття холоду. І навпаки – вікна, через які падає яскраве сонячне світло – південна сторона: стіни пофарбовані в світлий теплий відтінок жовтого – людина обов'язково відчує приплив теплої енергії із середини організму, ні що не

заважатиме їй уявити себе на березі моря, чи океану. Це чисто психологічний ефект, який дуже часто сьогодні використовується як в дитячих закладах, так і в лікарнях, кабінетах психологів тощо.

Цікаві досліді проводили в школах Німеччини: в класних кімнатах дошки фарбували в зелений, жовтий, синій, навіть – помаранчевий, тобто в кольори, які гармоніювали з кольором стін. Увага дітей явно була більш сконцентрована на вчителі і на тому, про що він говорить – гармонія навколишнього середовища мала позитивний ефект. Було запропоновано також подумати про колір парт, стільців та допоміжних меблів. Загальний колорит приміщення повинен також враховувати вік дітей, які займаються тут.

Для дітей молодшого шкільного віку та дошкільнят колір стін краще фарбувати в яскраві, насичені кольори. Це дає відчуття радості і щастя. Тут підбір кольору потрібно зробити такий, щоб відтворити активізуючу, веселу обстановку. Для старшокласників, де учбовий процес йде досить жваво і потребує активної уваги, самостійного часу для занять, встановлено: стіни повинні бути холодного відтінку.

Також треба пам'ятати, що світлі стіни збільшують кількість світла, так як краще віддзеркалюють природне світло з вікон. Тому чим темніше приміщення, тим в світліший колір його треба фарбувати. Для посилення цього ефекту стеля фарбується тим же кольором, що і стіна проти вікна. Ще один важливий момент – не рекомендується використання багатьох кольорів в одному приміщенні: краще два-три. Дуже часто в школах фарбують нижню частину стін в темний колір, а верхню – світлою фарбою, враховуючи те, що ця частина стіни більш марка. Але при цьому варіанті сама стіна поділяється на дві частини: світлий верх і темний низ, тому пропадає єдине враження від приміщення, зменшується висота стелі, зникає відчуття повітря і легкості. Це дуже важливо, щоб відчувати себе комфортно, легко дихати.

В школах, в адміністративних приміщеннях можемо часто зустріти коридори, де одна з стін має ряд вікон. Це дає природне освітлення. Стіна з вікнами виглядає завжди темною. Тому колір фарбування даної стіни потрібно

брати світліший, ніж у стіни навпроти.

Існують багато таких нюансів, які допомагають створити максимально зручне комфортне та красиве приміщення для існування. Колір не тільки збільшує художньо-смакові тенденції, він створює певну атмосферу для життя та діяльності, впливає на здоров'я та настрої. Можна ілюзорно змінювати висоту, ширину, форму та об'єм. Це стосується як психологічного та візуального впливу саме кольору на естетику сприйняття оточуючого середовища.

На сприйняття об'єму впливає і розміщення кольорових елементів. Різне горизонтальне членування поверхні стіни кольором візуально зменшує її, розрізає площину на дві і більше частин. Кольорова композиція сприймається в комплексі загальної архітектурної композиції, враховуючи також призначення будівлі або даного конкретного приміщення. Так, якщо це, наприклад, дитячий будинок відпочинку санаторного типу, і знаходиться він на півдні, поруч море, пляж, то зовнішнє оздоблення стін має обов'язково віддзеркалювати навколишнє середовище і відповідно настрої дітей, котрі приїхали сюди отримати курс лікування і відпочити.

Монументальне мистецтво, зокрема різні техніки, наприклад, мозаїка, види стінопису тощо дають можливість професійно оформити фасади стін. Відомий художник В. Фаворський казав, що саме монументальне мистецтво разом з архітектурою «організовує наш простір, організовує нас самих» [2, С. 23].

Висновки. Для гармонійного функціонування дитячих дошкільних закладів та шкіл необхідно приділяти належну увагу щодо монументально-декоративному оформленню інтер'єрів. Колір є важливим елементом для психологічного та візуального впливу на естетику сприйняття оточуючого середовища дітьми. За допомогою професійної підготовки архітекторів, художників та дизайнерів в данному аспекті формується основа для виховання культури та естетики дітей дошкільного віку, школярів та підлітків.

Перспективи подальших досліджень є в розробці основ комплексного підходу щодо архітектурного проектування та будівництва дитячих дошкільних

закладів та шкіл з урахуванням сучасних технологій та матеріалів. Обов'язковим є також використання культурного надбання українських традицій, історії та естетики. А також на практиці підтвердити логіку використання синтезу архітектури та елементів монументального мистецтва.

Література

1. Білецький П.О. Мова образотворчих мистецтв / П.О. Білецький – К.: Радянська школа, 1973. – 128 с.
2. Каменева Е.О. Чтобы ожили стены. Сборник. Изд. 2-е, доп. / Е.О. Каменева – М.: Молодая гвардия, 1977. – 96 с.
3. Комаров А.А. Технология материалов стенописи / А.А. Комаров – М.: Изобразительное искусство, 1989. – 240 с.
4. Манучарова Н. Д. Цвет стен в квартире / Н.Д.Манучарова – К.: Будівельник, 1969. – 48 с.
5. Товбич В.В. Архитектура: мистецтво та наука / В.В. Товбич, М.В. Сисойлов – Київ — Дніпропетровськ, 2007. – 1020 с.
6. Седак И.Н. Архитектура Советской Украины / И.Н. Седак, В.П. Дахно, Ю.И. Писковский и др. – М.: Стройиздат, 1987. – 303 с.
7. Свидерский В. М. Малые архитектурные формы внешнего благоустройства для городов Украинской ССР / В. М Свидерский – К: Акад. Архитектуры УССР. Институт градостроительства, 1954. – 48 с.
8. Степанов А. В. Объемно-пространственная композиция / А. В. Степанов – М.: Архитектура, 2004. – 256 с.

Аннотация

Артеменко А.А. Роль цвета в монументально-декоративном оформлении интерьеров дошкольных заведений и школ. Рассматриваются особенности формирования архитектурно-планировочных решений парковых зон, которые располагаются на территориях негативного влияния аэропортов, возможности защиты их экологичности.

Ключевые слова: архитектурно-планировочные решения парковые зоны, архитектурная среда, территории, которые находятся под влиянием аэропортов.

Abstract

Artemenko G.O. Role of color in monumental and interior design of kindergartens and school. Features of formation of architectural and planning solutions of park zones which settled down in territories of negative influence of the airports, possibility of protection of their environmental friendliness are considered

Keywords: architectural and planning decisions park zones, the architectural environment, the territories which are under the influence of the airports.